

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему **«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ У
СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ»**

Виконала здобувач вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
ОП Психологія. Практична психологія
Лобач Тетяна Василівна

Керівник: к.психол.наук, доцент
Фалько Наталя Миколаївна

Рецензент: д.психол.н., професор
Кононенко Оксана Іванівна

Запоріжжя– 2023 року

АНОТАЦІЯ

Лобач Тетяна Василівна

Психологічні особливості адаптації у соціальному середовищі дітей з особливими освітніми потребами

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню проблеми соціально-психологічної адаптації дітей з особливими освітніми потребами в умовах інтеграції в освітнє середовище. Несприятливий перебіг адаптації дітей з ООП в умовах соціальної інтеграції веде до уповільнення інтелектуального розвитку, негативних змін характеру, порушень міжособистісних контактів з дітьми та дорослими, тобто до подальшого погіршення показників психічного здоров'я. При тривалій стресовій ситуації у цих дітей виникають неврози та психосоматична патологія, а це ускладнює подальшу адаптацію дитини до нових факторів середовища. В рамках емпіричного дослідження теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено програму формування компонентів соціально-психологічної адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами, обґрунтовано структурно-рівневу модель соціально-психологічної адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Представлені експериментальні дані підтверджують, що в процесі життя та діяльності в освітній установі діти засвоюють певні норми взаємин із однолітками; у них складаються певні способи поведінки, які поступово закріплюються як стійкі моральні якості особистості.

ANNOTATION

Lobach Tetyana. Psychological features of adaptation in the social environment of children with special educational needs

The qualification work is dedicated to the study of the problem of social and psychological adaptation of children with special educational needs in the conditions of integration into the educational environment. The unfavorable course of adaptation of children with special needs in the conditions of social integration leads to a slowdown in intellectual development, negative character changes, violations of interpersonal contacts with children and adults, that is, to further deterioration of mental health indicators. With a prolonged stressful situation, these children develop neuroses and psychosomatic pathology, and this complicates the child's further adaptation to new environmental factors. As part of the empirical study, the program for forming the components of social-psychological adaptation of younger schoolchildren with special educational needs was theoretically substantiated and experimentally verified, and the structural-level model of social-psychological adaptation of children with special educational needs was substantiated. The presented experimental data confirm that in the process of living and working in an educational institution, children learn certain norms of relationships with their peers; they develop certain ways of behavior, which are gradually established as stable moral qualities of the individual.

РЕФЕРАТ

на тему: **«Психологічні особливості адаптації у соціальному середовищі дітей з особливими освітніми потребами»**

здобувачки вищої освіти ПС22М групи заочного відділення Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького спеціальності 053 Психологія **Лобач Тетяни Василівни**

Науковий керівник – к.психол.н., доцент кафедри психології Фалько Наталя Миколаївна

Рік виконання дипломної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми дослідження. У процесі розвитку суспільства змінювалися погляди щодо дітей з особливостями психофізичного розвитку. Вищий рівень культури, духовності, економічного способу життя сприяє гуманізації поглядів, конструктивного підходу до проблеми спеціальної освіти. У сучасних умовах на спеціальну освіту покладаються завдання не тільки навчання та виховання дітей з ООП, а й їх найповнішої соціалізації та інтеграції у суспільство. Процеси реформування сучасної спеціальної освіти вимагають від сучасної психологічної науки пошуку нових теоретичних засад та оптимальних шляхів психосоціального розвитку дітей в умовах дизонтогенезу. Розкриття внутрішнього потенціалу дитини, сприяння особистісному розвитку визначено центральною проблемою, яка є багатоетапним процесом та результатом входження індивіда в систему соціальних стосунків, оволодіння ним нормами та вимогами суспільства, що в підсумку сприяє розширенню можливостей для соціально-психологічної адаптації та подальшої інтеграції в соціум дітей з ООП.

Адаптація - процес розвитку пристосувальних реакцій організму у відповідь нові для нього умови. Метою цього процесу є адекватне реагування на коливання різних чинників довкілля. Вивчення особливостей соціально-психологічної адаптації дітей з ООП у дошкільному віці зумовлена, перш за

все, потребами педагогічної та психологічної практики. Це зумовлено специфікою психосоціального розвитку таких дітей, зокрема, труднощами у налагодженні ними успішної соціальної взаємодії і стосунків з оточуючими (Н. Андрєєва, Г. Олей, К. Пірс, Т. Скрипник, С. Тортора, Е. Шоплер, І. Шпіцберг, Р. Шрамм та ін.). Особливої уваги в цьому контексті заслуговує вирішення проблеми соціально-психологічної адаптації дітей з ООП у молодшому шкільному віці. Саме в цей період під час взаємодії дитини з дорослими та однолітками формується спектр ключових здатностей для встановлення, налагодження і підтримки міжособистісних стосунків дитини з ООП із оточуючими. Сучасна спеціальна освіта декларує індивідуальний підхід в системі корекційного навчання, що стає методологічною основою для оновлення психолого-педагогічної допомоги саме для дітей з ООП, які мають складні та специфічні особливості в своєму розвитку. Саме діти з ООП зазнають значних труднощів під час адаптації до умов навчального закладу, що перешкоджає процесу їх соціалізації, штучно ізолює таких дітей, утруднює розкриття їхнього внутрішнього потенціалу.

Специфіка психосоціального розвитку різних категорій дітей з порушеннями психофізичного розвитку розкрита порівняно неоднаково. Зокрема висвітлено: особливості соціально-психологічної адаптації дітей із порушеннями розумового розвитку та затримкою психічного розвитку (М. Кузнецов, Т. Лазаренко та ін.); специфіку формування досвіду спілкування дошкільників з церебральним паралічем (Л. Ханзерук та ін.); соціальноперцептивні аспекти формування невербального спілкування дошкільників з порушенням зору (І. Гудим та ін.); особливості соціального пізнання і розуміння іншої людини дошкільниками із церебральним паралічем та затримкою психічного розвитку (І. Омельченко та ін.); засоби формування комунікативних навичок у дошкільників із порушеннями зору та інтелекту (Н. Бабич та ін.); шляхи формування навичок спілкування у дошкільників із порушеннями слуху (О. Дробот та ін.); механізми соціалізації, адаптації та технології психологічного супроводу дітей з

порушеннями психофізичного розвитку (А. Душка, В. Кобильченко, Т. Скрипник та ін.).

Актуальність роботи полягає в тому, що проблема соціально-психологічної адаптації дітей з ООП в умовах інтеграції залишається практично не розробленою. До цих пір спеціально не вивчалось, як відбувається включення дитини в нову дійсність, які психологічні труднощі він відчуває в процесі адаптації, яким чином можна оцінити його емоційний стан у цей період, які психологічні критерії адаптаційних можливостей дитини та способи встановлення контакту з дорослими. Інтегроване навчання та виховання нерозривно пов'язане з вирішенням проблеми соціально-психологічної адаптації дітей з ООП. Від того як проходить звикання дитини до нового колективу, до незнайомих дітей та дорослих залежить його фізичний та психічний розвиток.

Несприятливий перебіг адаптації дітей з ООП в умовах інтеграції веде до уповільнення інтелектуального розвитку, негативних змін характеру, порушень міжособистісних контактів з дітьми та дорослими, тобто до подальшого погіршення показників психічного здоров'я. При тривалій стресовій ситуації у цих дітей виникають неврози та психосоматична патологія, а це ускладнює подальшу адаптацію дитини до нових факторів середовища.

Мета дослідження розроблення теоретично обґрунтованої та експериментально перевіреної програми формування компонентів соціально-психологічної адаптації молодших школярів з ООП.

Відповідно до мети було визначено такі завдання дослідження:

1. За результатами теоретичного аналізу уточнити зміст поняття «соціально-психологічна адаптація молодших школярів з ООП» та окреслити специфіку психосоціального розвитку дітей з ООП.

2. Теоретично обґрунтувати та розробити структурно-рівневу модель соціально-психологічної адаптації дітей з ООП.

3. Виявити особливості компонентів соціально-психологічної адаптації

молодших школярів з ООП.

4. Розробити та експериментально перевірити ефективність застосування програми формування компонентів соціально-психологічної адаптації дітей з ООП.

Об'єкт дослідження – соціально-психологічна адаптація дітей з особливими освітніми потребами.

Предмет дослідження – особливості соціально-психологічної адаптації дітей молодшого шкільного віку з ООП.

Методи дослідження. Для забезпечення достовірності положень та висновків, розв'язання завдань дослідження було використано комплекс взаємодоповнюючих методів:

- *теоретичні методи*: аналіз літературних джерел для визначення змісту поняття «соціально-психологічна адаптація»; порівняння й систематизація результатів психологічних досліджень з проблеми для визначення особливостей, шляхів подолання та допомоги дітям з ООП у сфері соціальної взаємодії та цілісного особистісного розвитку; дедуктивний – для системного опису досліджуваного явища; індуктивний – для встановлення специфіки рівнів соціально-психологічної адаптованості молодших школярів з ООП; логіко-семантичний – для поглиблення та уточнення поняття соціально-психологічна адаптація дітей з ООП; синтез та абстрагування для обґрунтування комплексу психодіагностичних методик вивчення компонентів соціально-психологічної адаптації дітей молодшого шкільного віку з ООП;

- *емпіричні*: психологічний експеримент з використанням діагностичного комплексу для вивчення особливостей соціально-психологічної адаптації дітей з ООП за компонентами:

- методика «Діагностика рівня адаптованості дитини до дошкільної установи»;

- методика визначення самооцінки дошкільника «Лісенка» (методика В.Г.Щур);

- з метою визначення рівня дитячої тривожності була використана методика «Вибери потрібне обличчя», тест тривожності, розроблений американськими психологами Р.Темпл, М.Дорки і В.Амен;

- оцінка стану поведінки дітей за окремими типами порушення: порушення спілкування та взаємовідносини з оточуючими; тривожність та занепокоєння; порушення поведінкової активності; соматичні дисфункції та порушення; негативна емоційність; імпульсивність та слабкість самоконтролю, асоціальна поведінка була проведена діагностика порушення поведінки у дітей;

- спостереження за спілкуванням дитини з дорослими та однолітками;

- визначення взаємовідносин дітей у групі інтегрованого навчання та виховання старшого дошкільного віку здійснювалося за допомогою соціометрії Дж.Морено;

- для вивчення структури дитячих об'єднань у дітей у групі інтегрованого навчання та виховання використовувався проєктивний метод: психодіагностична методика «Я та мої друзі» та бесіда з дітьми.

- *математично-статистичні*: обрахунки були проведені з використанням статистичної програми SPSS 17.0 для Windows

Емпіричне дослідження проводилося на базі інклюзивних класів Ліцею №16 ММРЗО. В умовах тимчасового переміщення загальна вибірка респондентів складала 16 молодших школярів з ООП та 16 нормотипових молодших школярів.

Емпірична робота складалася із трьох етапів.

Перший етап включав первинну діагностику

Другий етап включав у собі корекційно-розвивальну роботу, спрямовану на зняття проблем, що виникають у початковому періоді адаптації дітей до умов групи інтегрованого навчання та виховання. Заняття проводилися в онлайн форматі.

На третьому етапі проходить контрольна діагностика (повторна) - після закінчення періоду адаптації та повторне спостереження за випробуваними

дітьми.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в тому, що:

вперше:

- теоретично обґрунтовано структурно-рівневу, експериментальну та формувальну моделі соціально-психологічної адаптації молодших школярів з ООП;

- схарактеризовано рівні соціально-психологічної адаптованості дітей з ООП;

- визначено особливості сформованості компонентів соціально-психологічної адаптації дітей з ООП;

- окреслено психолого-педагогічні умови формування компонентів соціально-психологічної адаптації дітей молодшого шкільного віку з ООП;

поглиблено та уточнено:

- поняття «соціально-психологічна адаптація молодших школярів з ООП»;

подальшого розвитку набули:

- наукові уявлення про складові соціальної взаємодії як чиннику психосоціального розвитку та передумови цілісного особистісного розвитку дитини молодшого шкільного віку з ООП;

- положення індивідуального підходу до визначення засобів, методів та технік впливу на дітей з ООП.

Практичне значення здобутих результатів полягає в розробленні: діагностичного комплексу для дослідження компонентів соціально-психологічної адаптації дітей молодшого шкільного віку з ООП; програми формування компонентів соціально-психологічної адаптації дітей з ООП. Здобуті результати можуть бути використані для підготовки та підвищення кваліфікації корекційних педагогів, практичних психологів та педагогів загальноосвітніх закладів з інклюзивною формою навчання, при розробленні навчально-методичних посібників для студентів, які навчаються за спеціальностями психологічного та педагогічного профілю.

Проведений комплексний аналіз даної проблеми, а також емпіричне дослідження дозволило зробити такі **висновки**:

З метою виявлення рівня адаптації дитини до нової групи інтегрованого навчання та виховання було проведено діагностику згідно з методикою «Діагностика рівня адаптованості дитини до дошкільної установи». З первинної діагностики можна дійти невтішного висновку, що 50% дітей із ООП мають низький рівень адаптованості. У трьох дітей переважають агресивно-руйнівні реакції, спрямовані на вихід із ситуації (руховий протест, агресивні дії), у трьох дітей активний емоційний стан (плач, обурений крик), у двох дітей відсутня активність, ініціативність при більш менш виражених негативних реакціях (тихий плач, відмова від активних рухів, відсутність спроб до опору, пасивне підпорядкування, пригніченість, напруженість). У 50% дітей з ООП середній рівень адаптованості. Емоційний стан дітей нестабільний: новий подразник тягне повернення до негативних емоційних реакцій. Однак за емоційної підтримки дорослого дитина проявляє пізнавальну та поведінкову активність, легше адаптується до нової ситуації.

З первинної діагностики нормо типових дітей молодшого шкільного віку виявлено, що рівень адаптації переважно високий. У дітей переважає радісний чи стійко-спокійний емоційний стан. Вони активно контактують з дорослими, дітьми, навколишніми предметами, швидко адаптуються до нових умов.

Для виявлення системи уявлень дитини про те, як вона оцінює себе сама, як, на її думку, її оцінюють інші люди і як співвідносяться ці уявлення між собою була використана методика визначення самооцінки «Дробинка». Насамперед, звертали увагу, на яку сходинку дитина сама себе поставила. Вважається нормою, якщо діти ставлять себе на сходинку «дуже добре» і навіть «найкращі». У будь-якому випадку це повинні бути верхні сходинки, оскільки положення на будь-якій з нижніх сходинок говорить про негативне ставлення до себе, невпевненість у власних силах. Це дуже серйозне

порушення структури особистості, що може призвести до депресій, неврозів у дітей.

Результати діагностичного обстеження дітей із ООП. У 50% дітей адекватна самооцінка, проте не всі змогли пояснити свій вибір. Це говорить про наявність у дітей, нерішучості, невпевненості, страхів, що заважають їм розкритися. У 25% дітей занижена самооцінка, що говорить про високу тривожність і невпевненість у собі, і 25% дітей не бачать своїх помилок, не можуть правильно оцінити себе, свої дії та вчинки, це говорить про те, що діти із затримкою розвитку не розуміють і не приймають це завдання.

Результати діагностики 16 нормотипових дітей, говорять про адекватну самооцінку, в основному обмірковуючи завдання, ставлять себе на 2-у або 3-ю сходинку, пояснюють свої дії на реальні ситуації та досягнення, вважають, оцінка дорослого така ж.

З метою вивчення дитячої тривожності було використано методика «Вибери потрібне обличчя» Ця методика є дитячий тест тривожності, розроблений американськими психологами Р.Теммл, М.Дорки і В.Амен.

Високий рівень тривожності виявлено у 37,5% дітей з ООП, середній – у 62,5%. Діти під час тестування виявляли занепокоєння, знервованість. У деяких спостерігалася підвищена рухова активність: вони несвідомо смикали одяг руками, хитали ногою, намотували волосся на палець, покусували нижню губу. В окремих дітей можна було помітити фізіологічні ознаки підвищеної тривожності, наприклад, у них частішало дихання, потіли долоні.

У 25% дітей, що нормально розвиваються, - середній рівень тривожності, у 75% - низький.

Під час діагностики високотривожні діти нерідко обирали малюнок, у якому зображено сумне обличчя. Відповідаючи на запитання «Чому?», вони найчастіше говорили: «Тому, що його лають», «Тому, що її покарали», «Через те, що мама любить сестру, а не її», «Бо його всі кинули і він один», «Тому що він поганий» і т.д. Такі відповіді дітей свідчать про порушення їхнього емоційного стану, про наявність тривожності.

З метою оцінка стану поведінки дітей за окремими типами порушення: порушення спілкування та взаємовідносини з оточуючими; тривожність та занепокоєння; порушення поведінкової активності; соматичні дисфункції та порушення; негативна емоційність; імпульсивність та слабкість самоконтролю, асоціальна поведінка була проведена діагностика порушення поведінки у дітей.

У 75% дітей з ООП ознаки протестної та провокації поведінки виражені непостійно, пов'язані з особливостями міжособистісних відносин у ситуації, необхідна психологічна підтримка для попередження конфліктних відносин та зазначених відхилень.

У 25% дітей з ООП демонструють рівень демонстративної та опозиційної зухвалої поведінки високий, пов'язаний із ситуацією, внутрішньою суперечливістю та конфліктністю особистості дитини, існує ризик закріплення аномальних особистісних властивостей, необхідна корекційно-педагогічна допомога. У 100% дітей, що нормально розвиваються, ознаки протестної і провокуючої поведінки виражені непостійно, пов'язані з особливостями міжособистісних відносин у ситуації.

Результати спостереження. Вже з перших днів спостереження було видно, що діти вибірково ставляться до своїх однолітків. Особливо це виявляється у грі та навчальній взаємодії. Діти часто тягнуться до тих, хто вміє організувати ГРУ або готовий підказати. У спілкуванні, діти з ООП вступивши до інклюзивного класу недостатньо добре вміють користуватися своєю мовою; вони вважають за краще, мовчки діяти з предметами та роздатковими матеріалами, не завжди звертаються до однолітків, проте характерно те, що дівчатка вибирали для спільної навчальної взаємодії дівчаток, хлопчики – хлопчиків.

Для експериментального дослідження взаємовідносин дітей групи інтегрованого навчання та виховання старшого дошкільного віку було проведено соціометрія: дослідження міжособистісних відносин групи розроблена Дж.Морено.

Кількість ізольованих дітей, тобто дітей яких ніхто не вибрав. Шість дітей із ООП ніхто не вибрав, ці діти вважаються ізольованими.

Кількість дітей, які отримали негативні вибори від більш ніж половина дітей з ООП. Розмовляючи з дітьми про мотиви вибору однолітків стало зрозуміло, що найважливішим для молодшого школярів є:

- вміння допомагати, це і вміння вигадувати новий розвиток знайомої гри, вміння спілкуватися на перерві, і не ображати, підказувати у сумісній навчальній роботі. ("вміє грати", "з ним цікаво", "з ним весело ");

- особистісні якості – доброта, не конфліктність, щедрість тощо. («добрий», «добрий», «чесний», «Не кривдить нікого»);

- інструментальні навички – вміння малювати, співати, будувати з конструктора тощо.

Зустрічалися відповіді дітей, що ґрунтуються на оцінках вчителя («слухняний», «старанний»), а також випадкові причини вибору («Сьогодні дав мені яблуко», «поділився цукеркою»).

З метою вивчення структури дитячих об'єднань у дітей у групі інтегрованого навчання та виховання використовувався проєктивний метод: психодіагностична методика «Я та мої друзі» та бесіда з дітьми. Досліджуючи дитячі малюнки друзів, зіставляючи їх із результатами розмови, можна назвати, що зображення друзів - це просто тематичний малюнок, а й психологічна методика дослідження міжособистісних відносин дітей.

Зображуючи себе та своїх друзів, розкриваючи, декоруючи одних та недбало малюючи інших, дитина мимоволі виражає своє відображення до них. У малюнку часто проявляються й ті почуття, які дитина свідомо не визнає чи може висловити іншими засобами. Тому малюнок «Я та мої друзі» в деяких випадках може дати певну інформацію про особливості відносин між дітьми.

При дослідженні міжособистісних відносин дітей, з використанням дитячого малюнка і основі бесіди дійшли наступного висновку.

У досліджуваних групах більшість дітей товариські і легко вступають у контакти з однолітками, але діти з ООП більше взаємодіють головним чином один з одним або знаходяться наодинці.

Для залучення батьків до активної та плідної участі у корекційній роботі успішної соціально-психологічної адаптації дітей було проведено анкетування особистісних особливостей батьків та членів сім'ї; внутрішньосімейного клімату; міжособистісні контакти. В анкетуванні брали участь 24 особи. Більшість опитані батьки (95%) згодні з висловлюванням у тому, що становище дітей із особливостями психофізичного розвитку на нашому суспільстві поліпшується. Як показали результати опитування, більшість батьків вважають, що знають (повною мірою чи частково) права своїх дітей. 80% опитаних батьків дітей наголосили, що права їхніх дітей дотримуються. 67% батьків згодні, що діти з ООП повинні спілкуватися з нормотиповими дітьми; 21% батьків утримуються, 12% - відмовляються відповідати на це питання.

На запитання, який настрій зазвичай переважає у дитини вдома? 75% відповіли, що гарний, 25% - не завжди хороший. 75% опитаних відповіли, що діти відчувають страх. Бояться переважно залишатися одні в кімнаті, темряві, дивитися страшні мультфільми з персонажами негативного типу. У 33% дітей швидка стомлюваність. 43% дітей з обережністю ставляться до незнайомих дорослих, з однолітками швидше входять у контакт.

Під час проведення тренінгу «Дитячі тривожність та страхи» було виявлено, що батьки погано знають про ознаки тривожності дитини, не знають, як боротися зі страхами дитини. Не можуть визначити, агресивна їхня дитина чи ні.

Природно, що такий стан справ ставить перед психологами певні цілі: допомогти у вирішенні проблем, пов'язаних з вихованням дитини з ООП. Щоб у сім'ях завжди були добрі взаємини, взаєморозуміння, щоб діти відчували захищеність, турботу та любов батьків.

Це спонукало до пошуку комплексної програми розвитку

адаптаційного потенціалу дітей з ООП.

Формуючий експеримент спрямований на:

- емоційного благополуччя;
- розвиток позитивної самооцінки;
- становлення та закріплення особистісного стилю поведінки;
- позитивне відношення дитини до освітнього середовища.

Результати формуючого експерименту (програма «Адаптаційні вектори інтеграції дитини з ООП в освітнє середовище початкової школи») показали, що спеціально підібрані вправи, ігри, методи та прийоми дозволяють дітям з особливостями психофізичного розвитку підвищити рівень соціально-психологічної адаптованості. При цьому наголошується:

- підвищення рівня мотиваційної готовності дітей до спілкування з однолітками;
- активізувалася оцінка дитиною продуктивності своєї діяльності;
- покращився зв'язок дитини з дорослим, який відображався у самостійності у виконанні завдань (ставлення дитини до допомоги дорослої, її емоційні прояви);
- змінилося ставлення до оцінки дорослого та ставлення до оцінки результатів дій;
- покращали (почастішали) контакти як з іншими дітьми, так і з дорослими;
- високий рівень позитивного емоційного стану та відчуття комфортності, захищеності.
- сформувалося дитяче співтовариство

У процесі адаптації дитини з ООП також були використані різні форми та способи адаптації дітей, такі як казкотерапія, групові та індивідуальні ігри, вправи з релаксації, елементи тілесної терапії, ранкові зустрічі, пісочна терапія. Вважаю, що найвдалішими та найефективнішими прийомами були ранкові зустрічі, казкотерапія (коли діти вигадували казку спільно), пісочна терапія.

Проведені експериментальні дані підтверджують, що в процесі життя та діяльності в освітній установі діти засвоюють певні норми взаємин із однолітками; у них складаються певні способи поведінки, які поступово закріплюються як стійкі моральні якості особистості.

Рік виконання кваліфікаційної роботи - 2023 р.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Дипломна робота містить 85 сторінок тексту, список літератури з 72 найменувань.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	6
1.1. Проблема соціально - психологічної адаптації у сучасній психології.....	6
1.2. Особливості соціально - психологічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.....	20
1.3. Психологічні особливості інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в соціальне середовище.....	38
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ООП В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	50
2.1. Інструментарій і процедура дослідження.....	50
2.2. Аналіз результатів дослідження констатуючого дослідження	54
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.....	62
3.1. Практико-орієнтовані технології інтеграції дітей з ООП в соціальне середовище.....	62
3.2. Аналіз результатів формувального експерименту	70
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	86

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015921884

Дата перевірки:
26.10.2023 17:04:31 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
26.10.2023 19:31:48 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: Лобач

Кількість сторінок: 80 Кількість слів: 10784 Кількість символів: 82600 Розмір файлу: 152.45 KB ID файлу: 1015583912

27.5% Схожість

Найбільша схожість: 11.6% з Інтернет-джерелом (<http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2614/1/%d0%af%d1...>)

25.2% Джерела з Інтернету

282

.....Сторінка 49.....

2.3% Джерела з Бібліотеки

2

.....Сторінка 51.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел